



SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

L. XIV., 1-2

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

25. I. 1967

TEOLOGIJA IN UČENIŠTVO PO PAVLU VI

Na avdijenci udeležencem Mednarodnega kongresa o teologiji drugega vatikanskega ekumenskega koncila dne 1. oktobra 1966 je papež Pavel VI očrtal odnos med cerkvenim učeništvom in teologijo.

„Ta odnos učenštva do bogoslovja se nam zdi zelo pomemben in danes, kakor se reče, aktualen.“

Predvsem zategadelj, ker se širi v nekaterih krogih težnja zanikati ali oslabiti odnos teologije do cerkvenega učenštva. Ako namreč motrimo duha izobražencev in miselnost našega časa, ugotovimo, da jih posebno kot značilnost označuje presiljeno zaupanje v lastne moči, da zato odklanjajo sleherno avtoriteto in stoje na stališču, da se mora vsakrati ravnati po svoji uvidevnosti na kateremkoli torišču znanosti in potem uravnavati svoje življenje po stopnji svojih spoznav. Žal se ta svoboda ali bolje svojevoljnost bolj ali manj razteza tudi na versko spoznanje in tudi na teološko znanost. Iz tega sledi, da se ne priznava nobeno znanje ali transcendentno pravilo, kakor da bi bil ves obseg resnice obsežen znotraj meje človeškega razuma ali bi imel v tem svoj vzrok razuma, ali kakor da bi se ne moglo ugotoviti nič določnega in absolutnega, kar ne dopušča nadaljnjih napredkov in sprememb v nasprotni smeri, ali da se vrednost nekega sistema meri po njegovi soglasnosti s človeškimi subjektivnimi razpoloženji. Zato se tudi odklanja avtoritativno učenštvo ali se mu kvečjemu priznava pomen za preprečevanje zmot. Ni težko uvideti, kako ta mnenja ne kršijo samo cerkvenemu učenštvu dolžnega spoštovanja, ampak tudi prevračajo pravo bistvo in pojem teologije.

Toda nadvse velikega pomena je dejstvo, da imata učiteljstvo in teologija skupno korenino, namreč božje razodetje, izročeno Cerkvi in hranjeno v Cerkvi po Svetem Duhu. Predobro veste, da je bila Cerkev, ko je od svojega Ustanovitelja prejela naročilo in pooblastilo oznanjati evangelij vsem narodom, da bi to službo prav izpolnjevala, ustanovljena kot presveta učenica resnice in da ima v lasti karizmo nezmotljive resnice. Ker se je tega vedno zavedala, Cerkev nikoli ni nehala proglašati se za „steber in temelj resnice“ (pr. 1 Tim 3, 15).

Po božji Kristusovi volji pa je te nezmotne resnice, neposredno in vesoljno normo mogoče najti samo v avtentičnem učenštvu Cerkve, ki ima nalogo zvesto ohranjati in nezmotno razlagati zaklad vere (pr. Conc. Vat. I., Senss. III. c.: Denz. 1798).“

Nato je papež opredelil specifične naloge teologije in učenštva:

„Teologija z razumom, ki ga razsvetljuje vera in ne brez neke luči božjega Duha Tolažnika — na kar more učitelj teolog učljivo biti pozoren (pr. Pij XII., Humani generis) — ima nalogo popolne spoznavati in preiskovati resnice božjega razodetja, seznanjati krščansko občestvo in posebej učenštvo s sadovi raziskav, da bodo po pouku, ki ga daje cerkvena hierarhija, v luč vsemu krščanskemu ljudstvu, potem sodelovati pri razširjanju, razlaganju, dokazovanju in obrambi resnice, ki jo avtoritativno cerkveno učenštvo uči.“

Učenštvo pa ima v luči oblasti, ki jo je prejelo od Jezusa Kristusa, in daru, ki mu ga je dal v last Sv. Duh za učenje božjega ljudstva (Dogm. konst. Lumen gentium 21-25) nalogo, predvsem učiti in izpričevati nauk, ki so mu ga izročili apostoli, tako da si ga osvoji za svoj nauk vesoljna Cerkev in ves človeški rod, potem ohraniti ta nauk docelen brez zmot in potvar, potem v luči božjega razodetja avtoritativno razsojati o novih naukih in o zaključkih, ki jih predlaga teologija za rešitev novih vprašanj, končno avtoritativno predlagati nova globlja spoznanja božjega razodetja in aplikacije božjega razodetja na naše čase, kadar jih učenštvo s pomočjo luči Sv. Duha ugotovi, da so v zvestem soglasju z naukom Jezusa Kristusa.

Teologija ima tedaj dvojen odnos: do cerkvenega učenštva in do celotnega krščanskega občestva.

Posreduje v neki meri med vero Cerkev in cerkvenim učenštvom.

Skrbno se namreč prizadeva razbirati živeto vero krščanskega občestva in doznati njegove resnice, njegove poudarke, njegove probleme, usmeritve, ki jih Sv. Duh vzbuja v božjem ljudstvu. (... Duh Cerkve, Raz. 2, 7) pri tem mora teologija z metodami in svojimi lastnimi znanstvenimi sodili vestno preiskovati to v življenju udejevano vero in nje namene, ko jih primerja z božjo besedo in z zakladom vere, ki ga zvesto upravlja Cerkev, da predlaga rešitev vprašanj, ki ji vstajajo v odnosu s človeško življenjsko izkušnjo, zgodovino in znanostjo in tako pomagati učenštvu v njegovi nalogi, biti vedno luč in pravilo Cerkev, seveda ne nad božjo besedo, temveč v njeni službi.

Učenštvo bi sicer moglo brez pomoči teologije ohranjati in učiti vero, toda težko bi doseglo podobno in globoko spoznanje, ki ga potrebuje za popolno

MAKEDONSKO VPRAŠANJE STOPA
V OSPREDJE

Krsto Crvenkovski, politični sekretar CK kompartije Makedonije je zastopnikom kompartije Hrvatske razlagal tudi lingvistične probleme v komunistični Jugoslaviji:

„Potrebno je, da začnemo z najbolj navadnimi rečmi, čeprav nekatere med najbolj bistvenimi — katere so zadnji čas z mnogo več odločnosti dali v debato Slovenci (na primer enakopravnost jezika v Jugoslaviji) izgledajo malotne. Prehajamo sedaj, v tem smislu, na novo etapo. Prav zares smo vedno imeli razumevanje za Slovence, čeprav tega nismo poudarjali tudi kot našo javno terjatev. Razlog temu je pa tale: ni naključje, da so oni bili prvi, kajti pri njih generacija ljudi, ki so javno nastopali, tudi v periodi pred vojsko ni znala hrvaškega jezika. Pri nas je narobe. Generacija, ki je izšla iz vojske in je nekaj pomenila v političnem in javnem življenju Makedonije, je v glavnem obvladala hrvaškosrbski jezik, pa zanj gleda tega zato ni prišlo do problema. Toda sedaj nastopa nova, mlada generacija, ki tega jezika ne zna ali ga pa zna tako pomanjkljivo, da mladi Makedonci, ko začne govoriti v tem jeziku, postane smešen in izgubi možnost, adekvatno izraziti svojo misel. Vprašujem se: Ali bomo tem ljudem omogočili, da na vseh zborovanjih pridejo do popolnega izraza, ali pa se bo še vnaprej insistiralo na tem, da hrvaškosrbski ali srbohrvaški, v nasprotju s tem, kar določa ustava, postane občevelni jezik? Kajti treba je priznati, da nihče nima in ni imel poguma, da hrvaškosrbski jezik postavi kot državni jezik.“

Dobri poznavavec strujanj na komunističnih vrhovih in zvesti Titov pristaš Crvenkovski priznava obstoj tendence uveljaviti srbohrvaški jezik kot državni jezik in torej kot občevelni jezik Titovine. Priznava tudi, da bi nekateri radi srbohrvaščino naredili kot državni jezik, pa to ne store le zaradi tega, ker nimajo poguma. Torej je vprašanje le praktične izvedljivosti. Končno je to pristno marksistično stališče. Marksistične kategorije pa preprečujejo tudi Crnkovskemu realno oceno slovenskega odpora zoper vsiljevanje tujega jezika, ki je izšel iz ljudstva ki ga sedaj partija skuša kanalizirati. Če so slovenski komunisti res zato začeli nastopati za pravico slovensčine, ker ne znajo srbsko in zato, „izpadajo“ smešni na skupnih partijskih zborovanjih, naj se pa sami pomenuje s tovarišem Crvenkovskim, ki ima pred njimi tudi to prednost — z belgrajskega vidika —, da dobro zna srbsko.

Makedonsko vprašanje je vnovič razburilo jugoslovansko-bolgarsko razmerje, ki uradno velja za urejeno. Prve dni novembra so bili v Sofiji na obisku zastopniki makedonske pisateljske zveze in Zveze pisateljev Jugoslavije. Bili so prijazno sprejeti in vse je kazalo, da bo obisk potekel najbolje. Toda, ko bi bilo treba podpisati zaključni komunike o dosežkih sestanka, je nepričakovano nastal incident. Sklepno obvestilo je bilo sestavljeno v dveh jezikih: v bolgarskem in

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 6228 R. P. I. 910730

makedonskem. Predsednik bolgarske pisateljske zveze G. Džagarov je odklonil svoj podpis pod makedonski tekst in zahteval, da se tega zamenja z besedilom v srbohrvaščini, to je v „uradnem jeziku Jugoslavije“. Dogodku daje posebno težo dejstvo, da je Džagarov popreje vprašal za svet bolgarsko zunanje ministrstvo. Makedonska delegacija je seveda odbila Džagarovo zahtevo in takoj odpotovala v Skopje. Po vrnitvi je bil sklican plenurno zveze pisateljev republike Makedonije zgolj zaradi sofijskega incidenta. Enoglasno je bilo sklenjeno, da se o dogodku uradno poroča makedonski vladi in centralnemu komiteju kompartije Makedonije in pa Zvezi pisateljev Jugoslavije v Belgrad s protestom zoper protijugoslovansko in protimakedonsko zadržanje Georgija Džagarova, predsednika bolgarskih piscev. Zaveza makedonskih pisateljev je hkrati razodela javnosti, da je Džagarov med obiskom ponovno oporekal obstoj makedonskega naroda, jezika in slovstva, trdeč: „Makedonci so Bolgari, njihov jezik in njihovi pisatelji so prav tako bolgarski.“ Belgrajski in drugi tisk Jugoslavije je incidentu dal veliko publiciteto. Za zamejski tisk je dal eden izmed makedonskih pisateljev, ki so bili navzoči pri incidentu, Dmitar Solov (letnik 1930) intervju, ki v njem govori o „provokacijah“ Džagarova. Prvič po normalizaciji odnosov med Bolgarijo in Jugoslavijo se je zgodilo, da je neka bolgarska organizacija s pomembnim pisateljske zveze očitno zanimala uradno jugoslovansko tezo, da so Makedonci poseben in neodvisen slovanski narod. Nekoč so komunisti očitili „buržujskim“ režimom, da so iz Makedonije naredili jabolko balkanskega prepira.

— Okoli Zagreba je mnogo naselij, kjer so verniki brez cerkva. Že dalj časa so si vaščani v Kozari Boki pomagali tako, da so bile nedeljske službe božje v napol podrti stavbi, ki so jo zasilno pokrili. Ker je postajala premajhna, so kapelo povečali, vendar brez dovoljenja, ker so prebivalci že navajeni izogniti se uradnim težavam s tem, da plačajo potem globo, kakor jo bodo odmerile oblasti. Toda dne 4. julija 1966 je pridrvela policija z delavci, da bi kapelo takoj podrli. Toda delavci so se uprli, nakar je policijski komisar odšel po policijsko pomoč in 14 milicnikov je s policijskimi psi razpodelo ljudi, nakar so stene podrli do tal. Na pomoč je vernikom prihitel zagrebški pomožni škof Kuharić, pa ni nič opravil. Milicniki so potem do večera stražili razvaline kapele, posvečene Presveti Krv Jezusovi.

— FESTIVAL V PORURJU je letos privabil 72.409 udeležencev. Med gledališkimi deli, ki so jih uprizorjale različne povabljenе igravske družine, so največji uspeh dosegle drame „Plebejci se vadijo za upor“, ki jo je napisal Günther Grass in jo je uprizoril berlinski Schillers Theater; „Raziskava“, najnovejša drama nemškega avtorja Petra Weisa, ki je zaslovel z dramo „Marat Sade“; novo gledališko delo z najmodernejšimi dosežki obravnava duševno vzdušje sojenecv in publike na lanskem frankfurtskem procesu proti nacističnim krvnikom kazenskih taborišč med zadnjo vojno; dramo je uprizoril Württembergisches Staatstheater iz Stuttgarta. Zajela pa je tudi Friedrich Dürrenmattova komedija „Meteor“ — trenutno tudi na repertoarju ljubljanskega Mestnega gledališča — ki jo je uprizoril Thalia Theater iz Hamburga.

izpolnjevanje svoje naloge; zaveda se namreč, da ni obdarjeno s karizmo razodetja ali s karizmo navdihnjenja, temveč le z asistenco Sv. Duha.“

Poleg tega ima teologija glede na učenštvo še eno opravilo: posreduje krščanskemu ljudstvu njegov nauk, da je ljudstvo pravilno poučeno o verskih in npravnih rečeh.“

V drugem delu govora je sv. oče poudarjal dolžnost teologov ostati v službi krščanskega ljudstva in cerkvenega učenštva in biti z njima povezani v duhu občestva.

„Teologi morajo biti veseli, da služijo občestvu in da služijo učenštvu. Zato njihova pomembnost ni toliko v novih idejah in naukih, kolikor v stanovitni in prizadevni skrbi, učiti besede večnega življenja“, „seznanjati vernike ne s kakšno resnico, ki so jo našli oni sami, temveč z resnico, ki jo je izročil edini Jezus Kristus, da se v Cerkev pod vodstvom svetega učenštva od vseh in povsod veruje.“ „Zatorej naj imajo za najbolj vestno zadevo pred Bogom ostati zvesti verski resnici in cerkvenemu nauku. Z enako skrbjo se bodo varovali, da bi se dali zaplesti želji po poceni odobravanju in popularnosti, ki škoduje zdravemu nauku, kakor ga uči učenštvo.“ „Morajo biti prepričani, da nič toliko ne koristi krščanskemu ljudstvu in vsemu človeštvu kot gotovo spoznanje zveličavnih resnic.“

„Duh skupnosti spada k bistvu krščanskega poklica, kakor uči apostol Janez (pr. 1 Jan. 2-3), toda še posebno spada k bistvu res dobre teološke metode. Božjo resnico ohranja Sv. Duh v vesoljni krščanski družbi. Zatorej boste v njej našli resnico toliko lažje, kolikor bolj tesno boste živeli s prenotreno vezjo skupnosti povezani s celotno družbo krščanskega ljudstva in če boste v podružnosti srca tekmovali z malimi, ki jim nebeški Oče bolj odkrito razodeva skrivnosti svojega bitja in svojih namenov. Božjo resnico v Cerkev Sv. Duha ohranja in pojasnjuje posebno po svetem učenštvu. Zategadelj boste predvsem vi toliko bolj gotovo dosegli to resnico, v kolikor bolj pristrčno boste združeni s cerkvenim učenštvom. Če bi iskali resnico oddaljeni od njega, da bi si svojevoljno utirali lastna pota, se boste podali v nevarnost postati učitelji brez učencev, ločeni od vseh, delali zaman, brez sadu v korist družbe vernikov, celo zaiti s prave poti, ker bi izbrali namesto misli Cerkev svojo sodbo za sodilo resnice; to bi bila samovoljna (hairesis) pot v herezijo.“

Papež je podčrtal potrebo občestvenega duha med teologi samimi. V sklepnih izvajanjih pa obrazložil, kako „ima delo teologov svojo posebno metodologijo, ki se razlikuje od metodologije profanih znanosti, ki pa zato ni nič manj znanstvena in racionalna“.

TAJNI PROCESI PROTI UKRAJINSKIM PISATELJEM

Londonska tedenska revija „New Statesman“ (16. dec. 1966) objavlja daljši članek o uporuh ukrajinskih pisateljev. Sicer je celo Rusijo zajel val tajnih procesov proti pisateljem, vendar je vsa ostrina tokrat usmerjena proti ukrajinskim pisateljem. Procesi so se sprožili, ker so pisatelji terjali, da mora biti njihova materinščina pred ruščino. Hkrati je bilo več procesov proti ukrajinskim pesnikom, pisateljem in univerzitetnim profesorjem v Kijevu, Lvovu, Odesi in Tarnopolu, kjer so izrekli nad sedemdeset obsodb. Sodišče jih je obsodilo, ker so širili letake z zahtevo, da naj se prizna popolna svoboda uporabi ukrajinskega jezika. Še bolj pa je bila poudarjena zahteva, da mora postati ukrajinščina uradni jezik ukrajinske republike. Največ razburjanja je povzročil proces v Lvovu, kjer je sodišče povabilo na razpravo tri mlade člane Ukrajinske pisateljske zveze, da bi se prepričali o pravičnosti postopka. Toda v dvorani so začeli izražati simpatije za obtožence, nakar jih je sodnik kar takoj priključil k ostalim na zatožno klopi in jih obsodil na več let ječe. Toda sodniku kljub temu niso hoteli odgovarjati v ruskem jeziku in je sodnik res moral popustiti in voditi razpravo v njihovi materinščini, toda kazni je bila izredno stroga — vsak je prejel šest let. Nad dvajset ukrajinskih pisateljev in univerzitetnih profesorjev je poslalo posebno spomenico sodišču in prosilo oprostitev.

Mesec dni so študentje v Kijevu prirejali javne demonstracije in zahtevali enakopravnost ukrajinščine z ruščino. Pri tem so poudarjali, da je enakopravnost obljubljena v ustavi, le oblasti se je ne drže. Kijeve študente so potem izpustili, toda njihove tovariše v Odesi in Ivanovu so postavili pred so-

dišče, ko so priredili kijevskim podobne demonstracije.

Pisatelja Ivan Svetličnjij in Ivan Džuba sta morala pred sodišče, ker sta v tujino istihotapila rokopise, dodala sta še pesmi Vasilija Simonenka, kjer je pesnik ostro obsojal sovjetski socialni red. Pesnik je pred kratkim umrl, za usodo Svetličnega se ne ve, pač pa je bil spuščen na svobodo Ivan Džuba, potem ko so ga nekaj mesecev imeli zaprtega v bolnišnici za živčno bolne. Zdravniki so sedaj ugotovili, da ne bo nikdar več sposoben ustvarjati.

Sovjetske oblasti so se zmotile, če so pričakovale, da se bo razburjenje po procesu proti Sinjavskemu in Danijelu pognalo. Dejansko so po vsej Rusiji nabrali 61 podpisov vodilnih književnikov za spomenico, kjer prosijo, naj oblasti oba izpuste. Med podpisniki spomenice sta tudi veterana Ilija Ehrenburg in Kornelij Čakovski. Aleksander Ginsburg je objavil nekakšno „belo knjigo“ o njunem procesu, ki obsega 403 strani in je že pri založnikih na zapadu, kopije pa tajno krožijo po vsej Rusiji. Pesnica Lidija Čakovska, hčerka Kornelija, pa je objavila oster protest proti Solohovu, ker je odklonil podpis v prid obema pisateljema in še dodal, da smatra kazni za preizkuso.

Seveda ruski listi niso objavili niti besedice o protestih. Pač pa kroži po Rusiji pismo Lidije Čakovske, kjer primerja pogum ruskih pisateljev v prejšnjem stoletju v borbi za svobodo z grdim obnašanjem Solohova. Vse to ne prodre v javnost, toda vsa Rusija govori. Na tak dialog odgovarjajo oblasti s procesom in zaporom. Vsaj v Sovjetski zvezi komunistične oblasti sproti dokažejo, kaj je zanje dialog.

Vključitev Frana Grivca med častne doktorje Karlove univerze ob njeni šestoletnici je dala Francetu Dolinarju priliko, da je z glosiranim prevodom Grivčevega članka *V družbi srbskih učenjakov*, ki je izšel leta 1948 na češkem, prikazal primer prijateljskega sodelovanja med slovenskim teologom in srbskimi pravoslavniimi znanstveniki navkljub napetim verskopolitičnim odnšajem med Srbi in Slovenci v prvih letih SHS. V razkošnih, vestno dokumentiranih opombah navaja Dolinar še en podoben primer, ko je mariborski škof Karlin sprejel pod svojo streho patriarha Pavloviča. Vendar opozarja Dolinar, da Grivčev sklep, češ da je skupno življenje v miru in prijateljstvu med katoliškimi in pravoslavniimi Slovani v duhu sv. Cirila in Metoda mogoče, velja le za prijateljske zveze in strokovno sodelovanje med visoko izobraženimi možmi, ne da se pa aplicirati na narode. Cirilmetodijska in jugoslovanska ideja spadata vsaka v svojo sfero.

Vinko Brumen je za dvajsetletnico Ozvaldove smrti — kot pred kratkim Vebra — topot orisal drugega svojega profesorja. Medtem ko je Dolinar naravnost strasten v iskanju virov, je Brumnu žal edini postopen vir lasten spomin. Ta nujno osebni odnos je vkljub pomanjkljivosti glede podatkov vzrok, da zraste Ozvaldova podoba toplo živa pred bravcem, a je obenem „karseda objektivna“.

O razvoju zadržanja Cerkve do problema ateizma razpravlja Alfonz Čuk. Divini Redemptoris Pija XII. je bila odločna obsodba ateizma in njegove borbenne oblike ateističnega komunizma. Ecclesiam suam Pavla VI. pa je psihodinamična študija ateista in njegovih nagibov. Ta premik v gledanju — ki ni prekle Pičevega — izvira iz pastirske dolžnosti ateista razumeti. Tako Pavel VI. analizira nekaj res zmotnih a plemenitih nagibov, ki vodijo do ateizma. V tem zornem kotu sovražnost komunističnih režimov daje Cerkvi povod bolj za tožbo kot pa za obsodbo.

Branko Rozman je napisal psihološko črtico z naslovom Dlan. V preprostem pripovedovalnem tonu zna ustvariti napetost in jo zdržema priversti do presenetljivega zaključka.

Odlomek iz romana Marcelino Vázquez (Velikonjeva nagrada 1965) Rude Jurčeca mogoče ni zadosten, da bi bravec mogel razbrati problem Marcelinove identitete, pač pa je razviden slikovit stil nametanih prizorov in barvitih pripodob: „labirint in freska v tisoč odtenkih“.

Pesniški del revije je razmeroma zelo obširen: štirje originalni cikli in dva prevoda.

Petnajst sonetov Frana Sodja Lesene jagode ustreza petnajstim skrivnostim rožnega venca. Zahtevna sonetna oblika morda ni najprimernejša za sladko leporečje nekaterih pesmi, marsikatera pesem pa bi dognana utegnila postati dober sonet, zlasti kjer osebna izpoved prevpije pripoved.

Tri nade je nazval Vladimir Kos svoj pesniški cikel v osmih delih. Oplojena z orientalsko motiviko se abstraktnost Kosovih verzov kristalizira okrog nekaterih jasno definiranih jeder. Ritem pa mu poje z besedo.

Pod mestoma okornim izrazjem Pesmi Majde Volovškove (cikel osmih) utripa pulz pristne prizadetosti, porok pesniškega efekta. Manj posrečene so besedne kombinacije s konkretnimi sestavinami (telefonska številka 13ga; križev pot semaforjev; je leglo popoldne na pare), medtem ko so zveze abstraktnih pojmov resnično dobre (natančen premer smeja; osramočeno usmiljenje oskrnjene stvari).

Pod skupnim imenom Podedovano ime je nabrala Milena Šoukal devet pesmi o dediščini smrti, prepovedi na pragu dneva, izginutju sanj, prekletstvu kaznovanih, sovražnosti, osamljenosti. Razen upora „nočem umreti kakor kaplja“ so tožbe romantično resignirane. Romantičen je motiv rdeče rute utopljene Fanny, po kateri je jezero podedovalo ime in še zdaj „rdeči pljunek na obrežju | izmivajo valovi | z zeleno tihimi očmi“. Kopičenje samostalnikov (previdnost slo iskanja; glas budnosti življenja; sila trdnost tal) vkljub trdoti stilu Šoukalove pristoji.

Spričo Gradnikovega prevoda Vic (Ljubljana 1965) bi se zdela Debeljakova verzija osmega speva nepotreben luksus. Primerjava obeh prevodov pa pokaže, da še tako mojstrski prevod ne more biti končnoveljaven. Debeljak in Gradnik sta tako različna, da bo bodoči elektronski prevajalni stroj v zadregi, če bo hotel iztisniti standardno slovensko obliko Božanske komedije. Na splošno se G. bolje bere; D. ima bolj razsekane stavke, čela z oklepaji: (o, trpka lesnika!), več besednih izrednosti (ledovina, preveski, zadolžnina, voskovina), več (tiskovnih?) napak (kot brvi; najožji pčstu; nam hišno ime obdaja). Nasprotno je v Gradnikovem prevodu več nejasnosti (le tebi, Bog, bom mila; njih enemu oslon bila je skala; ki nam svoj prvi skril 'čemu' je; bo s tvojo voljo olja moč otela; ki meč in mošnja lahko jo posaja). D. je marsikje bolj pesniški: pravkar porojenim | drevesnim listom slična (G. kakor listje secla | mladó); ne bo ji dala takega imena | na grobu, 'kača', ki Milance vlada; | kot dal 'kokot' bi mojega plemena (G. Gomile nje tak kača ne okiti, | ki je Milancu vdilj bilá vodnica, | kakor kokot gallurski plemeniti). Drugje ga prekaša G.: Dva angela, ki kakor plamenice | dva meča sta v rokah jima žarela, | ki pa bila sta topa, brez konice (D. in videl sem: spustila se v nižino | dva angela sta, vsak z mečem žarjenim, | z rezilom skrhanim, s topo ostino); Tako dejal je, ko izdala lica | sled tisti plemenitega so gneva, | ki srca vžge, a umerja ga pravica (D. Tako je rekel mirno, a iz jada, | napravil vtis, da v plemenitem besu | ljubezni vnema se, a ga obvlada).

Zasluženi pospeševatelj Elliotovega kulta France Papež je v uvodu in prevodu njegove Pušče s tenko uglašenostjo zajel pesnikovega duha. Zato je zgolj nekaj jezikovnih pogrškov le drugotnega pomena, npr.: pokop mrtvega nam.

(Dalje na 6. str.)

NAŠ NOVI LETNIK

GLAS prehaja v štirinajsto leto in s tem tudi izpoveduje, koliko let ima Slovenska kulturna akcija za seboj. Vendar je njegov nastop v njenem okviru pomenil mnogo več: Če smo se zanj odločili, smo želeli s tem povedati, da želimo slovensko kulturno delo premakniti iz okvira provincialnosti — emigracija nam je pomenila izredno priložnost za pravo afirmacijo slovenstva v svetu, ko smo hkrati sklenili ostati v stalnem stiku z rastjo vsega slovenstva; naše delo v tujini naj bi nam vsem okrepilo stremljenje po novem in mladem v sodobnem snovanju duhovnega in še občečloveškega. Za nas Evropa in njen zaklad nista prestala, ko smo se preselili na nov kontinent; treba je živeti ne samo z Evropo in njeno kulturo, ampak s snovanjem vsega sveta v vedno istem zagonu, ako nam je res kaj za dvig iz tradicionalnosti, pri tem pa se z novim pravilno bogati, kdor ohrani pravi in zdrav odnos do vsega v preteklosti. Kdor se danes vključuje v kulturni in duhovni razvoj s čistim srcem, mu je za nagrado dano, da časa ne meri po letih ali razdaljah, ampak živi v njem z vso pristnostjo tu in tam — razdalj že dolgo ni več in pravo življenje živi, kdor se zaveda, da je s poštenim, odkritim delom na pravi poti v službi slovenstva, pa naj živi na tem ali na onem kontinentu; taka služba slovenstvu pa je že del občečloveških, najglobljih stremljenj.

Zato naj bo delo pri SKA in vse sodelovanje v GLASU še naprej dokaz te žive vere, ki nas ohranja mimo vseh drobnarij, ki se nam tod ali tam sipljejo na pot in žele zmanjševati naš pomen in optimizem z obzorji, ki ne segajo onstran stolpa domače fare ali izven obroča neke vrinjene preplašene skromnosti, sloneče na nezdravi poniznosti. Zavedajmo se, da so naše naloge že daleč pred našim časom — razdalj med kontinenti, ki nas ločijo, pa se boje le tisti, ki se v sebi strašijo odgovornosti za službo bogastvu idej, ki se nam vsak dan povsod odpira, v Evropi in tu!

Vera optimizma, ki smo jo v listu skušali braniti in oznanjati, pa ni ostala brez odmeva in brez podpore tam, kjer je zavest slovenstva najbolj čista. Poleg drugEGA nam to dokazuje tudi odmev v rubriki, ki nosi naslov: ZA TISKOVNI SKLAD GLASA SO DAROVALI... V preteklem letu so mecenški in drugi darovi prinesli skupno okrog 350.000 pesov. Nikakor ni denar glavno, vendar je vsak dar dejansko tudi stalni plebiscit, da smo pravilno zasidrani v srcih vseh, ki zro na delo duha in kulture z zagonom mladosti in nezlomljivo vero v slovenstvo. To nam bodi vodilo!

MECENSKI DAR ZA GLAS: g. P. P., Buenos Aires, je za XIII. letnik, to je za leto 1966, daroval skupno 200.000 (dvesto tisoč) pesov („... dragi gospod urednik, zelo rad sem daroval to vsoto, ker vidim, da delate za dobro stvar.“)

ZA TISKOVNI SKLAD GLASA so darovali: g. Luka Milharčič, Ezeiza, 2.000 pesov; g. dr. Vladimir Pezdirc, Villa Ballester, 260 pesov; g. Franček Korošec, Castelar, 100 pesov; g. Matija Esih, Castelar, 500 pesov; g. Vester, Ramos Mejia, 500 pesov; ga. Betka Vitrih, Ranelagh, 500 pesov; g. France Prelog, Ciudadela, 200 pesov; g. Branko Pogačnik, ZDA, 3 dol.; č.g. Janez Hofner, Graz, Austria 100 šil.; g. Louis Gorjup, Francija, 5 dol.; ga. Anica Tushar, ZDA, 3.15 dol.; č. g. Leopold N.N. Slovenska vas, 500 pesov; g. Franc Mihelič, ZDA, 5 dol.; č. g. dr. Al. Šuštar, Švica, 50 fr.; g. Ivan Trtnik, Bs. Aires, 200 pesov. — Vsem se prav iz srca zahvaljujemo!

— **PISMO DR. MIHE KREKA:** „Dragi gospod predsednik Jurčec, Vam in gospodu tajniku Maroltu se najlepše zahvalim za božično in novoletno voščilo. Bog Vam nakloni mir in vse dobro. Iz vsega srca želim, da bi Slovenska kulturna akcija v novem letu kar najbolj uspevala! Kot je že doslej tako izvrstno dokazovala, naj se v bodoče prepričuje za sedanjost in bodočnost, da je slovenska ideološka emigracija, skupina idealistov, ki so zvesto in vztrajno delali za slovensko dobro, njeni ustvarjalci pa so z deli trajne vrednosti obležili in ozaljšali dobo svojega in narodnega največjega trpljenja in preizkušenj. — Bog vam daj srečo. — S pristranskimi pozdravi vaš dr. Miha Krek. — 3. jan. 1967“

— **GLAS IZ LJUBLJANE:** Univ. prof. dr. Fran Stele, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti nam piše: „Dragi gospod Jurčec! Za Glas iskrena hvala (pisal je ob njegovi osemdesetletnici, op. ur.). Pozdravite pristransko tudi g. dr. Debeljaka. Kaj pa je z Maroltom? Pozdrav seve tudi njemu! Čeprav smo daleč drug od drugega, se v duhu vendar pogosto srečujemo. Kako je z Vašimi Spomini? Prvi zvezek sem prejel, je dragocen prispevek za zgodovino med obema vojnama. Če izide drugi, bi bil hvaležen zanj. — Veseli me, ko iz lista vidim, da ste polni delovne volje. Iskren pozdrav, dr. Fr. Stele.“

— Naslovna oprema za novi letnik GLASA je delo akademskega kiparja Franceta Goršeta.

— Umrl je 12. januarja v Rimu g. Anton Iskra, dolgoletni slovenski napovedovalec pri Vatikanskem radiu in vicerektor rimskega vikariata. Na znanstvenem polju se je mislil posvetiti predvsem bibličnim vedam, sicer pa je bil poln socialne aktivnosti v korist potrebnim, poleg tega pa je veliko skrb posvečal mladini. — Naj v miru počiva!

DRAGO MARIO ŠIJANEC je za svoje obsežno in plodovito glasbeno delovanje pri širjenju Mozartovega kulta v Argentini prejel od Mozarteuma v Salzburgu najvišje odlikovanje te svetovne glasbene institucije — zlato medaljo. — Našemu članu in prijatelju iskreno čestitamo!

— **GLAS** (XIII, štev. 21, 30. XI. 1966) je objavil članek Fr. Dolinarja Drobec o medvojnem obveščevanju. Prosim, da cenjeni bralci vrinejo v sedmi odstavek v 18. vrsti besede: „SLS je proti Mihajloviću.“

POETIČNA VIZIJA EZRE POUNDA

France Papež

Severnoameriški pesnik in kritik EZRA POUND (1885), ki je podobno kot T. S. Eliot preživel leta svojega literarnega in kritičnega ustvarjanja v Evropi, je eden tistih redkih živečih revolucionarnih duhov, ki so vplivali odločilno na moderno umetnost (pred nekaj meseci je umrl surrealist André Breton). Poezija Ezra Pounda je sicer bolj kot umetnina svojska dokumentacija tistega vrenja na začetku stoletja, ki je povzročilo v umetnosti eksplozije osebnega in trenutnega, preusmeritev v novo stvarnost in zametanje konvencionalnih oblik. Ezra Pound ni pesnik čiste emotivnega doživljanja; poleg Appolineira in Tzara je eden najvažnejših eksperimentatorjev verza po prvi svetovni vojni. Zanimiv je kot član sprednje garde (Appolinaire, Breton, Marinetti, Joyce, Picasso idr.) in kot predstavnik dobe, ki je spočevala sicer navidezno ekstravaganco v umetnosti, pa je bila vendar zametek svobodnega razpona človekovega duha.

Pound je bil med začetniki imagističnega gibanja, ki je nekak ameriški ekspresionizem. Od tu izhaja dovršen del poezije T. S. Eliota; med njim in Poundom je bilo globlje medsebojno vplivanje in razumevanje, le da je Eliot omejil in očistil svoj poetični izraz, Pound pa je še globoko v starost ohranil tisti prvotni in mladostno iracionalni zagon. Poundovo največje poetično delo *Canti* se, slično kot Eliotova *Pušča* vrti okoli kritičnega položaja sodobnega človeka v njegovi zgodovinski stvarnosti. Značilno in programatsko je, da je njegov I. spev (*canto*) nekak prosti prevod XI. speva Odiseje, ko z bolj ali manj prikrito ironijo uvaža v kraljestvo senc:

Nato smo šli k ladji,
potegnili gredelj v valove, v morje božansko,
postavili jambor, jadra razpeli,
spravili ovce na krov in tudi svoja telesa,
ganjena do solz. Veter od zadaj
se je zaganjal v trebušasta jadra —
zvižaja Kirke bila je to, kodrolase boginje.
Nato smo sedli v ladjo; krmilo in veter sta se borila
z jadri nabrekli, ko smo leteli po morju ves dan.
Sonce je zašlo, sence so zagnile ocean,
prišli smo do mej najglobljih vod,
do krajev kimerijskih in obljudenih mest,
prekritih z gosto meglo...

Moderna poezija hoče do golih dejstev človekove stvarnosti. Pri tem je osebna, obskurna, fragmentarna, nelogična itd. Takšna poezija je na nek način osebna in ekonomska metafizika. Problemi današnjega človeka so tako zapleteni in globoki, da jim stare (aristokratske) poetične sheme dostikrat ne morejo do živega; nov poetični izraz — demokratsko nezadržan — se spušča v najnižje vezave, v družbeno najbolj nasprotujočih si podob, simbolov, misli in čustev. *Canti* Ezra Pounda so dober primer moderne poezije; v neizčrpnem vretju raztrganih podob in misli ter s prepletanjem citatov iz mrtvih in živih jezikov odkrivajo dantejevski inferno kaotičnosti, ki pa je lahko — če ga gledamo iz neke oddaljenosti — značilen presek sodobnega sveta.

V naslednjem sem iz posameznih spevov izbral po nekaj verzov ter tako prav po načinu, ki ga je Pound uporabil za gradnjo svojih epov, sestavil mozaik nekakega novega „canta“.

— Georges Blond je znan francoski pisatelj in zgodovinar. Zaslovel je lani in predlanskim, ko je napisal zgodovini bitk ob Marni in v Verdunu v letu 1914 in je kritika označila spise kot doslej najboljši zgodovinski deli o najpomembnejših vojnih dejanjih v prvi svetovni vojni 1914-1918. Pred kratkim pa je hkrati izšla na francoskem in že tudi nemškem knjižnem trgu njegova knjiga Tujska legija, kjer popisuje vzpon in zaton oborožene francoske vojne sile, ki je v svoje okrilje sprejemala prostovoljce iz vseh dežel in jih potem pošiljala v prve bojne vrste po vsem svetu. Sicer so se oddelki Tujske legije vojskovali največ v francoski Severni Afriki (Alžir in Maroko), kjer so deželi branili pred vdori arabskih upornikov,

vendar so jo uporabljali tam, kjer je bil položaj najtežji. Vanjo so prihajali avanturisti, številni pobegli kaznjenci, politični obupanci, pa tudi idealisti, ki jih je prijel izginiti v anonimnosti, da se s tem odpovedo vsem zvezam z ostalim svetom. Blond pravi, da so v neke ozirom člani Legije bili neke vrste redivniki. Okoli nje so se potem netile in širile legendarne zgodbe in nekateri njeni generali — poveljniki so vpisani z zlatimi črkami v anale francoske vojaške slave. Po letu 1960 pa je Legija usahnila, ko je Francija izgubila zadnje kolonije in si je zapisala zadnje strani slave v bitki pri Diem Bien Phuju, kjer so legionarji vzdržali do konca in se jih je živih rešilo komaj pet odstotkov. Blond tudi objavlja posebnost: v bitkah Legije

obrazi in obzorja

S takšno svobodno variacijo Poundove poezije sem skušal rešiti eno od neštih podob (Mitteleuropa), ki jih je iz šesto strani dolge odisejade dostikrat skoraj nemogoče izluščiti.

Sedel sem na stopnicah carinarne,
kajti gondole so bile drage tisto leto.
Suha planjava pred usti pekla
in dve gori...
Troja kup kadečega se obzidnega kamenja...
Mars pada na nebu,
kaj si storil, Odisej!
Steklenica piva na podnožju kipa —
„to je era, Fritz; danes proti preteklosti.“
Stari Sforza nas je obljubil v Pesari,
Benečani so poslali ambasadorja,
mi pa sedimo tu pod zidovjem.
Kung je dejal in pisal na velike liste:
„Če ni človek v sebi urejen,
ne more razširjati reda okoli sebe.“
Kung je oživil besedo red,
ni pa rekel ničesar o življenju po smrti.
Io venni in luogo d'ogni luce muto
veke se zapirajo, tema nezavestna...
zaradi tistega pasjega sina avstrijskega
Franza Josefa
Liste officielle des morts 5.000.000
Ena vojna za drugo —
blago, ki ga potrebujemo, je dejal Schacht

(anno seidici)

in vsi so peli: „Hej Slovani!“
To se je zgodilo, ko je bila Troja na tleh,
da, superbo Ilion...
Aldovrandino kriv vsega
je bil obglavljen (1425).
Tudi zapis Poncija Pilata, datiran „leto 33“.
A jaz nisem gradil onega zidu,
nisem položil kamna na kamen, tovariš!
Peti element: blato — je dejal Napoleon.
In dva bolestneža sta tekla skupaj: Gentz in Metternich.
Torej to je (recimo) Mitteleuropa:
g. Cortes je poveljeval strojnici,
a ko je prišel čas, da bi streljal,
je prižgal cigareto in šel.
Knecht gegen Knecht.
Luč je vdrla v jamo. Io! Io!
Ljubezen minila kot blisk
trajajoč 5000 let.
Lux in diafana.

Ezra Pound je, sliče kot Eliot, vplival odločilno s svojim eruditivnim poetičnim eksperimentiranjem in s svojo originalno kritiko na evropsko in ameriško mladino moderne. Njegova moč je vidna v revolucionarnem in polemičnem duhu. V nesoglasnosti z ameriškim načinom življenja in ameriško kulturo je preživel pol stoletja po glavnih evropskih mestih. Kot bohem se je izživljal v modernističnih in avantgardističnih gibanjih med obema svetovnimi vojnami ter končno obstal v Italiji. Iz njegovih „cantov“ veje nenehno vživljanje v troje svetov in velikih kultur: grško, srednjeveško in kitajsko.
Po letu 1945 je bil zaradi sodelovanja s fašizmom zaprt v Pisi (od tu „The Pisan cantos“) in v Združenih državah.

...v letu 1870 - sodeloval kot narednik princ Peter Karadžordžević in bil ob koncu prusko-francoske vojske povišan v čin poročnika (po puču v letu 1903 je postal v Beogradu srbski kralj Peter I.). Med znanimi principi — člani vladar-kih hiš se najbolj pogosto omenja dan-ški princ Axel. Zadnji poveljnik Legije general Rollet bo verjetno ostal v njeni zgodovini kot najbolj viden in slaven. Njegova posebnost je bila, da je kot poveljnik korakal v borbo vedno v prvi vrsti in brez orožja — zanj je imel veljavo samo bajonet. Kot legionar nik- ni nosil srajce. Ko je leta 1942 umrl v Parizu, je v oporoki terjal, da v zasadenem Parizu ne smejo poko- pati z vojaškimi častmi in v krsto mu ne smejo dodati njegovih odlikovanj.

Nemški okupacijski poveljnik general von Stulpnagel pa je zaprosil svojce, če se sme udeležiti pogreba in je korakal blizu za krsto z vsemi odlikovanji in v slav- nostni uniformi. (Ob julijskem atentatu leta 1944 proti Hitlerju je bil v zaroto upleten tudi general von Stulpnagel in to plačal s svojim življenjem).

— ROLF HOCHHUTH, diskutirani avtor še bolj diskutirane drame „Na- mestnik božji“, je napisal novo gledališko delo „Vojaki“. Hochhuth, ki živi v Bazlu v švici, je izjavil, kako bi naslov nove drame govoril za to, da bi igra svoj krst doživela v Nemčiji. Pa ga bo do- živela v Londonu v angleški verziji, ker se dejanje drame odigrava med zadnjo vojno na Angleškem.

ANGELA RAKARJEVA, dolgoletna, plod- na igravka ljubljanske Drame, eden njenih stebrov prav od rojstva slovenskega gledališ- ča naprej, se je za vedno poslovila od ljub- ljanskega Talijinega hrama. Umrla je v sta- rosti 80 let v Ljubljani. Kot enaindvajsetletna je polna vneme in gledališkega ognja stopila v vrste opernega zbora. Kaj kmalu se je znašla v dramski šoli, skoraj potem pa je že nasto- pala v drobnih vlogah, bodi v drami, bodi v operi; takšno razdajanje slovenskega gledališč- nika je v tistih časih terjalo slovensko gleda- liško življenje. Kot članico prvega ansambla mladega Slovenskega narodnega gledališča sre- čamo Angelo Rakarjevo sredi vihravih let pr- ve vojne. V sezoni 1919-20 je prvič nastopila v vlogi, ki je hkrati postala skoraj sinonim njenega gledališkega ustvarjanja: mati v I. Cankarja drami „Hlapci“. Rakarjeva je slo- venskemu gledališču oblikovala dolgo vrsto ka- rakterjev v domači in tuji gledališki literatu- ri. Lep je njen delež tudi v razvoju slovenske- ga filma. Za svoj štiridesetletni jubilej je skromno, kot je bilo skromno vse njeno življe- nje, priznala: „Lahko rečem, da sem delala na sleherni vlogi, pa če je bila na videz še tako neznatna, z vso ljubeznijo. Iz sebe sem dala vse: če je bil potreben smeh, sem dala smeh; če jok, jok...“ Za takšno človeško in umetniško darilo ji je slovenska gledališka kultura iskreno hvaležna.

— Prijatelj iz domovine nam piše, da je položaj iz dneva v dan slabši in poln negoto- vosti. Kakor je brez moči vlada pri urejanju gospodarske krize, tako so ljudje popolnoma apatični do vsega, zlasti do politike, ker ne vidijo izhoda. Za partijo so samo še njeni člani oportunisti. Mnogo se komentirajo no- vice, da je Tito moral ustaviti postopek in preiskavo proti Rankoviću na ukaz iz Moskve; prav tako se je za Rankovića zavzela tudi poljska vlada; Tito je Djilasa pomilostil, da bi med Srbi imel človeka jugoslovanske usmer- jenosti, ker je Djilas pri sodni razpravi odloč- no izjavil, da je Jugoslovian. Med splošno brez- brižnostjo se zlasti med ljudmi na deželi sli- šijo govorce: Dve okupaciji smo že prestali, nemško in italijansko, sedaj nam grozi pa še ruska. Odtod vsaj nekaj podatkov o tem, za- kaj ima Tito še vedno nekaj zaslombe med množicami. Ob Krajgerjevi nenadni avtomobil- ski nesreči pa se širijo govorce, da je žrtev sabotaže. Krajger je Tita rešil, ko je lovil in ujel Rankovića ob pravem času. Tehnično je Rankovićevo odstranitev izvedel Boris Kraj- ger. In Krajger je med tistimi, ki so pred dvema letoma pripravljali osamosvojitve in odcepitve Slovenije in so v ta namen že bili poslali zastopnike v tujino za pogajanje o nekakšnem dvostranskem sistemu v novi Sloveniji...

— Katoliška tiskovna agencija KNA poro- ča, da so češke oblasti sicer delno ukinile nadzorstvo nad škofi, ko posebni vladni or- gani škofov več ne spremljajo na njihovih potovanjih, pač pa se je povečalo število vlad- nih uradnikov po škofijskih ordinariatih. Nji- hova naloga je bila nadzirati davčne obveze škofijskih ustanov, dejavnosti pa so uradniki sedeli po pisarnah, da so podrobno nadzirali škofovo delovanje. Sedaj so vladne oblasti ne- kaj nalog takim nadzornikom odvzele, vendar se je olajšanje zgodilo zaradi tega, da morejo mirneje nadaljevati z opazovanjem in infil- tracijo. Prav tako poročajo, da je bilo še več duhovnikom prepovedano ob nedeljah pomagati po sosednih farah, vendar londonski Tablet do- daje, da oblasti več ne preprečujejo duhovni- kom maševanje po zasebnih hišah. Trije slo- vaški škofje so se dolgo borili za dovoljenje uvoza molitvenikov iz Rima. Šlo je zlasti za latinsko-slovaški misal. Imprimatur je slovaški in pred kratkim so oblasti uvoz dovolile.

DESETI LETNIK

knjižnih izdaj Slovenske kulturne akcije vsebuje:

Vinko Brumen, ISKANJA

(zbirka esejev; Velikonjeva literarna nagrada za leto 1965)

Ruda Jurčec, MARCELINO VAZQUEZ

(roman; Velikonjeva literarna nagrada za leto 1965)

Milena Šoukal, IZBOR PESMI

MEDDOBJE, šest števil

GLAS, štirinajstdnevnik

Podrobnosti bomo objavili.

Knjižna založba SKA

FRANC SODJA CM: MEDITACIJE

Bistvo umetnosti in z njo tudi poezije je snov, ki vsebuje prvinske sestavine v skali od leve na desno — od emocij do meditacij. Ni umetnine in posebno ne pesmi brez čustvenosti emocije, a tudi ne brez zrn, ki jih lušči meditacija. Nova pesniška zbirka Frana Sodje CM MEDITACIJE, ki jo je izdalo in založilo Baragovo misijonišče, tiskala in vezala pa Editorial Baraga, kljub svojemu naslovu ne ostaja samo na desni in ne poje samo iz modrosti. Je sicer v mnogih pogledih intelektualna in reflektivna lirika, vendar so čustva ponekod bolj, ponekod manj izrazita. Umetniško in emotivno moč stopnjujejo tudi lesorezi, ki so delo Jureta Vombergarja. Po vsem tem se glas zbirke nagiblje k čustvom, ki so srce vsake poezije — to kar bije in daje življenje poetičnemu subjektu.

Zbirka je razdeljena na pet oddelkov: Spomini (15 pesmi), Misli (16), Lesene jagode (15), Pred vrati pekla (13) in Sinjine (11). V prvem delu Spomini je posebno posrečena združitev emocij z narodnim potivom v pesmi Na mostu, ki je prava mojstrovina v družitvi desnih in levih poetičnih elementov. Čustvena nota se razboli ob materi: „Midva na mostu sva stala. | Pomniš? Slovo sva tam prvič jemala.“ Ali pa patetični akordi: „Mati, ne čakaj! | Vse nas pograbil je svet; | most zdaj noben ni med nami razpet.“

Določena oblika in formalna vezanost, ki jo pesnik goji kot umetnostno enakovredno emociji in meditaciji, je vidni izraz notranje dozorelosti v tradiciji slovenske klasične in moderne vezane besede. Poezija, ki sestavlja živce Meditacij, je zadnja in morda najdlje izsekana pot tiste katoliške umetnostne tradicije, ki je z novo stvarnostjo postavila idealizem nasproti naturalizmu in ekspresionizmu. Ta idealizem, ki je v svojem bistvu metafizičen realizem, se kristalili iz vseh strani Meditacij. To je realizem, ki ga je oblikovala doba tridesetih let in katerega najtanjše koreninice segajo tja do Gregorčiča. Iz istih virov je poganjala Sardenkova in Šalijeva poezija; bolešno in rdeče se je razcvela iz Balantiča in drugih, zdaj pa se duhovno bogati, ko trpi v velikem svetu (Debeljak, Rozman, Truhlar). Idealistična katoliška stvarnost je v Meditacijah dosegla nekaj vrhunskih izrazov. Posebno v oddelkih Misli, Lesene jagode in Sinjine so zajete in obdelane delikatne aktualne teme: „Samo todaj dospem na vrh spoznanja, | če si pogled z ljubeznijo odstiram.“ Ker je emotivno, je tudi umetniško prepričljivo podajanje globokih meditacij: „Počakaj s trgatvijo, moj Gospod, | in žetev preloži na kasnejši čas, | da grozd zazori...“

V oddelku Pred vrati pekla si je pesnik izluščil dovolj dognanj za globinsko podobo časa: „Bilo je tiste dni, ko so dejali | resnici laž...“ Tu ni simbolizma, ampak dosledno in globoko izhajena pot metafizičnega realizma. Meditacije, ki so zrasle iz tradicije, so podoba sodobnega sveta in — na tolikih mestih — izraz bolečega bitja človeka pred samim seboj in pred Bogom.

France Papež

— OPERA V FLORENZI je kljub velikanski škodi, ki so jo mestu in gledališču še posebej zadevale zadnje povodnji, začela ob koncu novembra z redno sezono. Teatro Comunale, ki je sedež florentinske opere, si je moral za prvo letošnjo predstavo obleke za igravce izposoditi pri milanski Scali, sedeže pa je posodilo beneško gledališče La Fenice. 4. novembra letos je Arno zadivjal tudi v firenškem mestnem gledališču in delno uničil oder, sedeže v parterju, gledališko mašinerijo in garderobo. Ves mesec so trdo delali, da so gledališče počistili. Pri čiščenju je sodelovalo celotno gledališko osebje, vključno pevci, plesavci in muzikantje... Nova sezona se je začela z uprizoritvijo Monteverdijeve opere „Kronanje Popeže“. Achila Corona, italijanski minister za prireditve in turizem, ki je govoril na začetku sezone, je dejal med drugim: „Veliko je bilo razdejanje, a še večja je volja Florentincev, da si obnove svoje kulturno življenje...“

— ZA STOLETNICO SMRTI francoskega romantika Hectora Berliozja, ki bo 8. marca 1969, pripravljajo zgodovinsko kritično izdajo vseh skladb francoskega glasbenega genija. Pripravlja jo posebna mednarodna komisija glasbenikov, ki sestavlja poseben Berlioz Centenary Committee v Londonu, pa mu botruje Calouste Gulbenkian Foundation iz Lizbone. Skladbe bo založila Bärenreiter Verlag. Prva izdaja Berliozovih del je izšla v letih 1900 in 1907. Že dolgo, kar je ni več na knjižnem trgu. Nova, ki bo izšla v 26 zvezkih, bo izpolnila občutno vrzel v sodobni muzikologiji. Vanjo sta vključeni tudi celotni partituri slovitih Berliozovih oper „Benvenuto Cellini“ in „Trojanci v Kartagini“, kot tudi odlomki iz nedokončanih „Iskreni sodniki“ pa „Kruta babica“.

(meddobje)

mrtvih (naslov), zarji nam. svitu (61), poplaval so grič nam. valili so se po cesti navzgor (66), v glavnem mestu nam. v hotelu Metropol (214), še jo svet preganja nam. še goni svet (102), pod zvezde ugašajoče nam. po razsvetljenih stopnicah (248). Škoda, da so izostale opombe od 221 do 279 in da je v opombi 357 namesto odlični odločni, podobnost pa podrobnost.

V zaglavju Črke Besede Misli R. Jurčec razčlenjuje subjektivni memoarni stil, kot so ga gojili Proust, Mauriac, Juenger („memoari so odmikanje duha od predmeta“), Sartre. V novi memoarni literaturi je „nosivec vsega dogajanja človek“. Izvijanje iz objema časa, tako značilno za Prousta, je našlo odmev celo pri zgodovinarju Toynbeeju: „Večnost nas bo rešila spon zgodovine.“

Karel Rakovec

tokolom in še pregled nekaterih podrobnosti v zvezi s protokolom. Med dokumenti je objavljena Izvirna lista o izključitvi hrvatskih študentov, pod zaglavjem Odmevi pa sestavek Vatikanska politika do Hrvatov. Objavljeni sta tudi pismi dr. Branka Pešlja in Derviša Šehovića uredništvu revije. — Naslov revije: La Revue Croate, Boite postale 71 - 14, Paris XIV, France. — Za uredništvo je podpisana ga. Jacqueline Šephar.

DUHOVNO ŽIVLJENJE (1967, — XXXIV, št. 1). Vsebinsko: Leto Gospodovo 1967 (A. S.); Novoletno razmišljanje (Alojzij Košmerlj); Kako je nastal osrednji dokument II. vatikanskega zbora (dr. Alojzij Starec); Zakramenti so dejanja Jezusa Kristusa (Boris Koman); Ob šestdesetletnici kronanja (Marijan Marolt); Življenje in vzgoja v deželah za železno zaveso (Avgust Horvat); Tekma za mir (Ruda Jurčec); Iz dnevnika Janeza XXIII (dr. Filip Žakelj); Živahni dialogi v Carigradu (Ruda Jurčec); Pavel VI. o urejevanju rojstev; V družini: Sveta noč v zapuščenih bolniških sobah (Tilda E.); Ljubosumnost med otroki (D-ova); Dopisujemo si; Anketa XII (Žarko); Dnevnik Ane Marije (Michel Quoist - M. M.); Trije za zakon; Zlato večnega Juda (Hugo Wast); Novice iz Slovenije; Med nami v Argentini; Slovenci v svetu; Svetovne novice; Molitev za mojo ženo ((Paul Roth)). — Novi letnik je odpremil arh. Jure Vombergar.

Poldrugo leto po „Pismu o jeziku“, ki ga je pod pritiskom javnega mnenja v Sloveniji izdala Socialistična zveza Slovenije, so slovenski slavisti čutili potrebo opomniti Slovence, da je ta poseg pomožne, množične organizacije partije postal brez uspeha. Zbrali so se v Mariboru in dva dneva razpravljali o položaju slovenskega jezika v Jugoslaviji. Posvetovanju je predsedoval sedanjí predsednik Društva slovenskih slavistov dr. Bratko Kreft. Listi so pisali, da je bila udeležba precej večja, kot pa so pričakovali, da pa je bilo največ navzočih iz srednjih šol in mlajših letnikov. Socialistično zvezo sta zastopala predsednica Vida Tomšič in predsednik ideološke komisije Marijan Javornik. Partija tedaj naravnost ni bila zastopana... Na zborovanje je prišel en sam profesor slovenščine z drugih jugoslovanskih univerz. Ljubljanski komentator ocenja to dejstvo kot „zaskrbljujoče“.

Os diskusiji je postavil z uvodnim referatom Janko Čar, predavatelj na pedagoški akademiji v Mariboru, ki je govoril o vprašanih slovenščine v šoli in javnem življenju. Razprava o slovenskem jeziku v šolstvu je imela predvsem strokoven, didaktičen značaj, ugotovili so pa že tu, da je razmerje učenec do materinščine odvisno od „družbenega položaja, družbenega ugleda, ki bi bil potreben vzgojiteljem za uspešnejše delo“. Očividno je socialno vrednotenje slavista v socialistični Sloveniji zelo nizko v primeri z npr. direktorji.

Tudi mariborske diskutante je najbolj zanimal problem slovenščine v javnem življenju. Prof. Janko Čar ga je obravnaval glede na javna občila (morda boljše: priobčila ali priobčevala), glede na trgovinsko območje in glede na politično področje. Naravno se je debata o občilih, ko je preko časopisja prešla na radio in televizijo, nujno prevesila k vprašanju o slovenščini v političnem življenju.

V zvezi s tem je bilo ugotovljeno, da „sta na tem območju bili materinščina in govorna kultura zanemarjani, če ne prezirani dolgo vrsto let (podčrtave so naše). Utrdili so tudi, da so takega stanja krivi „neodgovorni“ posamezniki. K temu je prof. Pavle Vozliš poudaril, da ljudstvo tem zastopnikom, ki jim je dalo možnost javnega nastopanja in zastopanja, s tem ni dalo pravice, da pačijo slovenščino.

Kot eden izmed objektivnih vzrokov tega pačenja se je diskutantom izkazala „okoliščina, da je velika večina teh posameznikov šla skozi jezikovne srbohrvaške politične in druge šole in da je dolga leta dobivala gradivo in napotke za politično delo prav tako v srbohrvaškem jeziku“. (Kritika je obstala na prvi četrtini poti, ko partijske birokrate skriva pod evfemizem „posameznikov“, s tem pa zakriva kolektivno krivdo partije kot celote, saj je edino ta mogla in more organizirati politične in podobne šole.)

„Spričo le preštevilnih primerov zanemarjanja ali omalovaževanja materinščine na tem področju našega javnega življenja, ki je bilo in je pred vsemi drugimi,“ se je oblikovala nekakšna *norma slabega jezika*.

Nastopiti zoper to partijsko latovščino z javno kritiko pa je nevarna zadeva, kajti v partijski diktaturi je tudi slab jezik partijecev in partije politicum. Diskusija v Mariboru je namreč mogla ugotoviti, da je „norma slabega jezika“ opravičevalo in onemogočalo (nje) kritiko dejstvo, da je šlo za določeno politično torišče. In če se je pred leti ob raven strankarskega jezika in slabo govorjenje kdo zadeval, je bil prav zaradi tiste kategorije ljudi, ki do materinščine niso imeli pravega odnosa, preveč v nevarnosti, da bo označen kot ozkosrčen malomeščan, nejugoslovan, ali pa kar nacionalist in celo šovinist. Za zadnji izraz poročilo trdi, da so z njim v Jugoslaviji „pač radodarni“. Sodi, da se o navadnem državljanu, „posebno še, če je Slovenec“, sploh ne da rabiti, sicer pa misli, da „sta že izraza nacionalist in nestrpnost dovolj ostra in negativna“.)

Tudi v domovini potrjujejo, da gre v boju za slovenski jezik v Jugoslaviji samo za eno — morda najbolj varno obliko slovenskega boja za obstoj. Slavisti v Mariboru so ocenili za „značilno, da so se skrbili za narodno prihodnost najprej začele javno izražati v skrbi za materinščino“. (Tako torej Slovenci 1966 še niso iz jezikovnih bojev nekdanje Avstrije.) Izražanje skrbi za materni jezik je bilo „ne le najbolj potrebno“, „ampak je bilo hkrati najbolj blaga in oportuna oblika izražanja teh skrbi (namreč: za narodno prihodnost), ki so se večale spričo rastočih narodnostnih zadev tako v zvezi z izseljevanjem in preseljevanjem kot tudi glede tega, da je bila slovenščina v neenakopravnem položaju v zveznih aktih, zveznih organih in službah, tudi če so delovale na območju Slovenije“.

Vkljub takemu položaju slovenstva pa je celo „Pismo o jeziku“ bilo partijskim birokratom nezajelen pojav. Diskusija na slavističnem sestanku je ugotovila „da so posamezniki po objavi ‘Pisma’ izrazili v političnih organizacijah in aktivih zaskrbljeno svojo rezerviranost do njega in menili, da je pismo prenašljivo, da razmere vendarle niso tako hude, da Slovenci razumemo srbohrvaško in smo torej na boljšem kot drugi.“ „S tem so kazali svoje razmerje do materinščine, svojo načelnost, posredno pa vzbujali nezaupanje do tistih, ki so pismo pozdravljali s pripombami, češ da se ‘bunijo samo intelektualci’, pa so — hote ali ne hote — prizadevanje za jezik in s tem tudi za socialno samobitnost označevali kot nacionalistično, tiste, ki so se za to zavzemali, pa kot nacionaliste. In če upoštevamo zadnje ugotovitve našega političnega razpravljanja, da ‘ima vsak nacionalizem klasni značaj’, so jih skušali pravzaprav politično in razredno diskreditirati.“

V pomirjenju „posameznikov“ in zaradi varnosti pred njimi poročilo dodaja: „Na srečo je bilo takih, ki so tako reagirali na pismo malo.“ Toda teh malo ni brez moči. Kajti poročilo more ugotoviti te nasledke njihovega zadržanja: „Vendar pa je zaradi takih in podobnih mišljenj in interpretacij zelo razumljivo, da slovenski poslanci, predstavniki slovenskega delavskega razreda in delovnega ljudstva sploh, v zveznih organih ne morejo uresničiti tiste pravice,

Najstarejši hrvatski neodvisni časopis v Ameriki „Danica - The Morning Star“ in ga izdajajo frančiškani, je (v svoji številki 49, leto XLVI, Chicago, Illinois) dne 7. decembra objavila na uvodnem mestu in sicer na prvi strani članek z naslovom *Spletke Titovega režima protiv nezavisne slovenske emigracije* (Spletke Titovega režima proti neodvisni slovenski emigraciji), ki ga v informacijo objavljamo v prevodu:

„Ni samo hrvatska emigracija izpostavljena udarcem jugokomunistov, ampak tudi slovenska. Sedaj po podpisu protokola so na vrsti posebno duhovniki in duhovniške ustanove, ki jih belgrajski režim na vsak način želi vpreči v svoj voz. Načelo je: ‘Ali se mi pokloniš, ali pa se mi podrediš!’ Od tega načela se Tito ne umakne niti za trenutek. Za izvedbo tega mu najbolj prija najti kakkega duhovnika, ker mu potem nikdo ne more očitati, da dela proti koristim cerkve ali proti verski svobodi. Vsekakor ni ravno lahko najti vedno takšno osebo, ki pri svojih zdravih očeh ne bi uvidela, komu in kakšnemu namenu služi. Najprej se zadeva načne z intrigami in izmišljotinami, če pa to ne gre, tedaj se Tito poslužuje bolj neposrednih in krepkejših sredstev. V tej smeri so zelo značilni dogodki, ki so se začeli razvijati v slovenski emigraciji.“

Kakor znano, je vodja slovenskega dušnega pastirstva v Italiji ljubljanski duhovnik prof. Pavle Robič. Med razgovorom z nekim kardinalom ga je ta vprašal, kako to, da je podal ostavko, pri tem pa on kot poglavar vsega tega o tem nima pojma. Dr. Robič je odločno zanikal resničnost te novice in vprašal, odkod izvira. Izvedel je tudi to: izvirala je od uradnih jugoslovanskih zastopnikov. Sedaj je bilo vse jasno. Tito terja glavo dr. Robiča in ga skuša najprej omajati in zlomiti s takimi ‘govoricami’, kakor da je sam podal ostavko na svoje mesto. Če pa se to ni posrečilo, tedaj je vsaj pristojna cerkvena oblast bila opozorjena, kaj naj se stori! Če pa se te oblasti tega ‘ne bi spomnile’, tedaj bi pa Tito naravnost udaril in tega moža obtožil ‘politiziranja’ in ga predstavil kot ‘zlobnega izrabljiveca vere v politične namene’, če ne celo kot ‘vojnege zločinca’.

Na vsak način je že danes jasno, kdo na slovenski strani danes ‘moti’ dobre odnose med državo in Cerkvijo in kdo bo, ako pri tem vztraja, nekega dne moral iti s svojega mesta in ga odstopiti ‘manj kompromitiranemu’ in ‘bolj uslužnemu duhovniku’. Seveda vse s stališča komunističnega režima in ne s stališča Cerkve ali dotične emigracije.

Paralelen služaj borbe, ki jo Titov režim previdno vodi proti slovenskemu speakerju na vatikanskem radiu, preč. g. Iskri. Vsekakor spada tudi on med neubogljive in zagrizene elemente, pri tem pa ima tako mesto, od koder bi se mogla voditi dobra reklama, če se to Belgradu posreči, a tega odgovorni organi vatikanske radijske postaje ne bi opazili. Seveda mora najprej preč. g. Iskra, ki ima o tej zadevi jasne pojme. In začeli so s streli nanj iz nepričakovane smeri. Neki visoki duhovnik iz domovine je na svojem potovanju po Ameriki na več krajih izjavljal, da se g. Iskra poslavlja od vatikanskega radia in sicer po lastni želji, ker je bolan. Ko so ga na raznih mestih vpraševali, odkod to ve,

novo

novo

Založba Baraga

pred izidom je knjiga

ruda jurčec

SKOZI LUČI IN
SENCE

II. del

obsežno gradivo spremljajo
številne slike

novo

novo

je dejal, da ima informacije iz uradnih virov. Spet ista stvar, isti vir in ista taktika. Zadeva je popolnoma izmišljena in je njen edini cilj zlomiti g. Iskro in opozoriti Vatikan na 'dobre želje' belgrajskih oblastnikov. Ali bo vse ostalo samo pri tem, bo pokazala bližnja bodočnost.

Zadnja in najznačilnejša stvar pa je, da se Tito trudi, da hišo, ki je lastnina katoliške emigracije in kjer stanujejo slovenski duhovniki v Rimu na Via dei Colli iztrga iz njihovih rok in jo podredi cerkvenim oblastem v domovini in razpodi duhovnike — emigrante ter uniči njihovo 20-letno delo, ali pa jo sebi podredi, če bo uspelo.

MED VATIKANOM IN ČEŠKOSLOVAŠKO

Konec novembra so v Pragi zborovali češkoslovaški cirilmetodijski duhovniki, ki se tam imenujejo „borci za mir“. To družino je leta 1951 ustanovil že leta 1948 suspendirani češki duhovnik in sedanjí minister za zdravje Plojhar. Plojharjevo duhovniško mirovno gibanje je zajelo več duhovnikov kot pa analogne organizacije, ki jih je po vojni med katoliškimi narodi ukazala ustanoviti komunistična stranka. Na letošnji novembrski kongres je prišlo okrog tisoč duhovnikov. Glavni govornik je bil Plojhar (v Dachau se je ta mož nahajal v nemškem oddelku, ker se je tedaj oklical za Nemca — v tem oddelku so bile razmere znatno lažje). Ta se ima sedaj skupaj z drugimi miroborci za edinega predstavnik „uradne“ cerkve v Češkoslovaški in terja, čeprav teoretično avtoriteto Vatikana v verskih rečeh prizna, zase in svoje vlogo poglobitnega posredovca med Cerkvijo in državo. V govoru je izrečno zahteval, da ga Vatikan obravnava z isto resnostjo kot praška vlada. Kritiziral je ne samo Pavla VI, temveč tudi Janeza XXIII, ker sicer njegov „znameniti program“ ne sprejme v celoti socialističnega sistema. Dalje je Plojhar zahteval, da se škofje za nezasedene škofije izbere v glavnem izmed cerkvenih oseb, katere so v preteklosti dovolj pokazale pozitivno razmerje do države. To se pravi: med miroborskimi svečeniki. Edini laični zastopnik političnih oblasti na tem kongresu, minister za vzgojo in kulturo Jirži Hajek je v imenu vlade zagotovil miroborce, da se bo vlada obračala na njihovo organizacijo „glede različnih problemov, ki zadevajo življenje katoliške Cerkve v Češkoslovaški pa

tudi odnose do Vatikana. Mi smo zelo jasno precizirali to stališče v naših razgovorih s sv. Sedežem.“ Reakcija Vatikana še ni znana, toda odslej je jasno, da bo moral računati ne samo s praško vlado, temveč tudi s temi verniki posebne vrste. Tako dobesedno sodi 26. XI. dopisnik dnevnika „Le Monde“, ki je znan po svojih simpatijah do progresističnih kretanj.

— Glede na praški kongres miroborskih (cirilmetodijskih) duhovnikov je dne 1. decembra Osservatore Romano objavil nesledno pripombo, ki jo je signiral vicerector Federico Alessandrini:

„Tiskovne agencije so razširile trditve, ki so bile baje izrečene na nekem takomenovanem „Mirovnem kongresu“; vršil se je te dni v Pragi in so bili nanj poklicani mnogi duhovniki. Udeležili so se ga med drugim tudi duhovniki iz tujih dežel, med njimi dva Italijana, kot se je reklo, popolnoma zasebno.

Zdi se odveč na tem mestu soditi o pobudah družb in tudi takomenovanih gibanj, glede katerih kanonična disciplina in danes koncilski odloki ukazujejo kot dolžnost rezervo in nezaupanje.

Trditve, ki nanje mislimo, ne morejo vznjati samo presenečenja, temveč še več, skrb, ker po eni plati kažejo pomanjkljiv smisel za resnost in odgovornost, po drugi pa očitno lahkomišelnost v postavljanju in obravnavanju problemov, ki so skrajno težki za življenje Cerkve same, na način, ki ni združljiv z neodpravljalnimi prerogativami sv. Sedeža. Pojave kakor ta — to poudarjati bi moralo biti odveč — ne koristijo nastajanju in ohranjanju ozračja medsebojnega spoštovanja, ki je nujno za morebitno iskanje morebitnih rešitev.

Preseneča navzočnost oseb, ki se jih je omenjalo, ker bi moralo biti samo po sebi razumljivo, da udeležba na shodih take vrste — četudi iz osebnih pobud — prav gotovo ne more biti ocenjena kot pozitiven doprinos k nujno potrebnim ja-

snošti.“
Praška vlada bo torej morala izrečno priznati pravice sv. Sedeža v verskih in cerkvenih zadevah in odstopiti od želje, da bi se Vatikan morebiti pogajal z njo preko samozvanega Katoliškega odbora, za katerega se ve, da je popolnoma odvisen od komunistične oblasti.

— ROYAL SHAKESPEARE COMPANY v Londonu, najbolj znana prizadevnost Shakespearove umetnosti našega časa, išče nova pota, oblike in izrazne možnosti. Zdaj, ko so člani te znamenite gledališke skupine večino svojega repertoarja posneli na plošče, se pripravljajo tudi na filmanje Shakespearovih stvaritev. Z januarjem bo začela ta gledališka skupina s filmanjem „Macbetha“ in „Kralja Leara“; obe naslovni vlogi bo odigral Paul Scofield. Filmanja Shakespearovih komedij in tragedij bodo trajala čez štiri leta. Režiser Peter Brook, ki je za Shakespearovo 400-letnico svet in Angleže razburil s svojsko režijo „Kralja Leara“, bo taisto tragedijo režiral tudi v filmu, medtem ko bo Peter Hall, ki s Scofieldom za letošnjo sezono pripravlja uprizoritev „Macbetha“ v Stratfordu, le-tega tudi filmal. — Ves ta velikopotezni načrt angleških gledališnikov ima svoj vzvod v mogočnem uspehu, ki ga je Brook dosegel z režijo Weissove drame „Marat-Sade“, kar je bilo začetek in sprožilo za posnetke na ploščah in v filmu.

ki so jo nekdanji slovenski meščanski poslanci lahko uresničili v dunajskem parlamentu, tržaški Slovenci pa se kot manjšina borijo za to pravico in jo poskušajo že tudi uresničevati. Celó v času diktature v stari Jugoslaviji so bojda slovenski poslanci govorili v belgrajskem parlamentu slovensko.“

Točno je diskusija v Mariboru poudarila, da sta položaj in vloga slovenščine v slovenskem gospodarskem in trgovskem življenju povezana s pravkar omenjenim pojavom nepravilnega odnosa do kultivirane materinščine in do slovenščine sploh v političnem življenju domovine.

Referent je navedel vrsto slovenskih gospodarskih in trgovskih podjetij, ki s svojim početjem pri tekstovnem opremljenju izdelkov, embalaže, pri navodilih in jamstvenih listih uporabljajo le srbohrvaščino tudi za slovensko tržno območje. Celó kadar gre za izdelke, namenjene slovenskim šolarjem npr.: Aero šolske bojice. S tem vplivajo tudi na kupce, ki „se začno sprijaznjavati z mislijo, da mora biti tako in da nič ne pomaga“.

„Določeni kategoriji ljudi na gospodarskem in komercialnem območju — morda tudi drugje — bi bilo potrebno „obuditi otopeli narodni čut“. „Nacionalna vzgoja (t. j. vzgoja k nacionalnosti) je bila zadnja leta preveč zanemarjena“. Ker ni narodnega čuta in ponosa, „pa je sama jezikovna vzgoja postavljena na nerodovita tla, sklicevanje na ustavne pravice in na enakopravnost, ki je že tako in tako ohromelo spričo počasnega reagiranja zveznih forumov in organov, pa je jalovo.“ Tako smo se Slovenci po zaslugi partije znašli v stanju pred 1918 in celo 1848.

Diskusija je ugotovila, da „Pismo“ ni ničesar spremenilo, kajti pribilo je, da se bodo „vse socialistične, narodne sile še nadalje morale zavzemati za materinščino, za ustrezen odnos do slovenščine in za njeno dejansko enakopravnost v naši socialistični skupnosti“.

Posvetovanje slavistov se je v sklepu povzpelo celo do očitanja in poziva oblastodržcem, ki ga Naši razgledi formulirajo tako: „Komur je do resne narodne politike, kdor čuti odgovornost pred zgodovino in pred našimi delovnimi množicami, ki jih pri nacionalnem čutenju in njihovi nasploh zdravi narodni zavesti ne ovirajo razne osebne relacije in kombinacije in še vprašanje trenutne oportuniteti, ta bo moral priznati, da je treba o nadaljnjem razvoju tudi slovenske nacionalnosti misliti, ne pa prepuščati tok naključnosti in stihiji.“

Gotovo je treba misliti, toda misliti na razvoj slovenskega naroda, slovenskega državnega naroda. Zatorej je treba odvreči jugomarksistični pojem slovenske nacionalnosti. Dokler se to ne zgodi, bo diskusija o slovenskem vprašanju brez potrebne miselne profiliranosti in ne bo mogla privedi do političnega dejanja.

(PS. Zaradi obilice gradiva se je objava članka zavlekla.)